

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 7. 1974, sp. zn. 4 Tz 58/74

Číslo: 26/1975

Právní věta:

Odpovědným hosp. pracovníkem (§ 127 odst. 1 tr. zák.) může být i pracovník státu nebo státní správy, pokud plní úkoly v hosp. oblasti.

Tr. čin porušování povinnosti při nakládání s fin. a hmot. prostř. podle § 127 odst. 1 tr. zák. je spáchán již tím, že odpovědný hosp. pracovník v úmyslu zajisti soc. organ. neoprávněné výhody neoprávněně vytvoří finanční fond nebo rezervy. Neoprávněné nakládání s takto vytvořenými fondy nebo rezervami může pak zakládat znaky tohoto tr. činu podle dalších alternativ, popřípadě znaky trestného činu podle § 127 odst. 2 tr. zák. nebo jiných trestných činů.

Při neoprávněném vytváření finančních fondů je nerozhodné, na úkor kterého subjektu se tak děje a která sféra vlastnictví je tím dotčena. Zpravidla tu půjde o nelegální získání fin. prostř. způsobem, který by jinak naplnil znaky jiného tr. činu. Proto i podvodné získání finančních prostředků z majetku v osobním vlastnictví je třeba považovat za podmínek § 127 odst. 1 tr. zák. ze neoprávněné vytváření fin. fondů.

Neoprávněnou výhodou ve smyslu § 127 odst. 1 tr. zák. je taková výhoda, které by socialistická organizace nebo její složka nedosáhla při zachování hospodářské kázně.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04.07.1974

Spisová značka: 4 Tz 58/74

Číslo rozhodnutí: 26

Číslo sešitu: 6-7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odpovědný hospodářský pracovník, Porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky

Předpisy: 140/1961 Sb. § 117

140/1961 Sb. § 121

140/1961 Sb. § 127 odst. 1

140/1961 Sb. § 127 odst. 2

140/1961 Sb. § 132

140/1961 Sb. § 161

140/1961 Sb. § 250

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ČSR Nejvyšší soudu ČSR zrušil usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. listopadu 1973 sp. zn. 12 To 362/73 i rozsudek okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 26. června 1973 sp. zn. 4 T 88/73 a okresnímu soudu v Jablonci nad Nisou přikázal, aby věc obviněných K. H., L. H. a L. F. znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Okresní prokurátor v Jablonci nad Nisou podal dne 29. března 1973 u okresního soudu v Jablonci nad Nisou obžalobu na obviněné K. H., L. H. a L. F. pro trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák., jehož se měli dopustit tak, že

1. K. H. jako zástupce ředitele I. ZDŠ v Nové Pace a L. F. jako ředitel této škody vytvořili v době od r. 1964 do r. 1967 z peněz získaných za školní brigády v zemědělských organizacích, za sběr léčivých rostlin žáky této škody, z přeplatků za filmová představení vybraných od žáků a z jiných podobných zdrojů, neevidovaný černý fond v celkové výši 18 266,90 Kčs, z kterého sice zakoupili různé pomůcky a potřeby pro školní výuku, avšak nejméně 2000,- Kčs z tohoto fondu použili k neoprávněnému nákupu věcných darů pro patronátní závod 5/1 n. p. Velveta v Nové Pace,

2. L. F. v této funkci a L. H. jako zástupkyně ředitele I. ZDŠ v Nové Pace od září 1967 do července 1970 obdobným způsobem jako ad 1 pokračovali v tvorbě černého fondu, který za toto období dosáhl částky 35 866,46 Kčs, větší část z takto získaných prostředků opět vynaložili za nákup potřeb a různého materiálu pro škodu, avšak v rozporu s příslušnými předpisy o finančním hospodaření škol použili nejméně 8750,- Kčs na neoprávněný nákup různých věcných darů a na peněžité odměny pro patronátní závod 5/1 n. p. Velveta v Nové Pace, dále k různým hospodářským úplatkům dodavatelům zářivkového osvětlení a topenářského zařízení pro uvedenou školu,

3. K. H. sám jako ředitel II. ZDŠ v Nové Pace obdobným způsobem jako ad 1. vytvořil od září 1967 do června 1970 černý fond v celkové výši 35 429,80 Kčs, větší část z takto získaných finančních prostředků opět vynaložil ve prospěch školy, avšak částku nejméně 6000,- Kčs použil na neoprávněné nákupy různých věcných darů a na výplatu odměn v hotovosti pro patronátní závod 5/1 n. p. Velveta v Nové Pace.

Rozsudkem okresního soudu v Jablonci nad Nisou z 26. června 1973 sp. zn. 4 T 88/73 byli obvinění K. H., L. H. a L. F. podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby zproštěni.

Okresní soudu v Jablonci nad Nisou dospěl k těmto skutkovým a právním závěrům:

Obvinění, kteří v době, za kterou jsou stíháni, měli postavení odpovědných hospodářských pracovníků, vytvořili na školách jimi vedených finanční fond v celkové částce 85 905,70 korun, sestávající jednak z peněz ve výši 74 716,- Kčs náležejících žákům za sběr léčivých rostlin a za zemědělské brigády, jednak z částky 5849,70 Kčs shromážděné z přebytků na vstupném za filmová představení vybraném od žáků ve vyšších částkách, než odpovídalo skutečnému vstupné, a konečně z částky 5140,- Kčs pocházející z jiných obdobných zdrojů, jako např. z prodeje dřeva a oken vyřazených při generální opravě školní budovy a z peněz zaplacených žáky za ztracené, případně poškozené učebnice a za vystavení opisů školních vysvědčení. Z uvedené celkové částky 85 905,70 Kčs pouze posléze uvedená částka 5140,- Kčs která jinak náležela Městskému národnímu výboru v

Nové Pace, byla zahrnuta do finančního fondu neoprávněně vytvořeného obviněnými. Naproti tomu zbývajících 80 756,70 Kčs sestává z peněz, které jako peníze patřící žákům, zůstaly v osobním vlastnictví žáků (přebytky na vstupném), případně jako odměna za zemědělské brigády a sběr léčivých bylin přešly do jejich osobního vlastnictví okamžikem, kdy peníze byly organizacemi, pro které žáci konali brigády nebo prováděli sběr léčivých bylin, zaslány správám škol ve prospěch žáků. Z toho, že tyto peníze byly v osobním vlastnictví žáků, okresní soud dovodil, že jednání obviněných pokud z těchto peněz vytvořili finanční fond v úmyslu zajisti školám, které vedli, neoprávněné výhody, nezakládá znaky trestného činu porušování povinností při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. V tomto směru totiž okresní soudu vycházel z názoru, že trestný čin podle § 127 odst. 1 tr. zák. předpokládá, aby finanční fond byl vytvořen z prostředků socialistické organizace, jejímž pracovníkem je pachatel, tedy nikoliv z prostředků, které náležejí do osobního vlastnictví.

Okresní soud pokud jde o použití peněz, které obvinění shora uvedeným způsobem zahrnuli do finančních prostředků jimi řízených škol, zjistil, že za částku asi 5500,- Kčs byl nakoupen různý materiál, jako barvy, laky, hřebíky, šrouby a drobné nářadí, který byl použit na zřizování a vybavení odborných učeben školy; dále za částku asi 4000,- Kčs byly nakoupeny různé věci v souvislosti s uspořádanou výstavkou dětských výrobků ve škole; částka 1600,- Kčs byla vyplacena uklízečkám, které uklízely učebny po skončení adaptačních prací, neboť tento úklid prováděly nad rámec svých povinností a mimo svou pracovní dobu; částka kolem 6000,- Kčs byla použita na nákup darů pro pracovníky patronátního závodu, který poskytoval škole dopravní prostředky a pro dovoz potřebného materiálu při adaptačních pracích; částka 1800,- Kčs byla použita na nákup stolních kalendářů, diářů a podobných věcí pro učitele a správní zaměstnance škody v rámci vánoční nadílky a 400,- Kčs bylo vyplaceno topiči L. K. na vyrovnání jeho platu. Z uvedeného fondu byla dále podle zjištění okresního soudu hrazena některá vydání související s generální opravou školní budovy. Tak byly koupeny dva tranzistorové přijímače v hodnotě 1000,- Kčs pro účely školního rozhlasu; dále ročně kolem 3000,- Kčs bylo použito na nákup různých pozorností a suvenýrů, které pak pracovníci školy předávali různým hospodářským pracovníkům dodavatelských podniků s cílem uspišit dokončení generální opravy; dále byly koupeny psací stroj v ceně 1920,- Kčs, čtyřdílná posunovací tabule v hodnotě 7595,- Kčs, kalkulační stroj v ceně 2388,- Kčs a promítací přístroj v hodnotě 7000,- Kčs. Obviněný K. H. sám z peněz vytvořeného fondu ještě použil částku 1600,- Kčs na úhradu školní nadílky, částku 1200,- Kčs na zakoupení kancelářských potřeb pro potřebu škody a pro různé odměny pro řemeslníky a částku 600,- Kčs pro školní družinu a pohoštění školních inspektorů. Při řízení II. základní devítileté školy v Nové Pace obviněný K. H. použil peníze z vytvořeného fondu k úhradě nákladů za různé úpravy a opravy školní budovy, jako např. na vybudování nové šatny.

Při hodnocení těchto vydání okresní soud dospěl k závěru, že je nutno vznést výhrady proti výdajům na nákup diářů, kalendářů a poznámkových bloků pro učitele a ostatní zaměstnance škol, dále proti výdajům spojeným s oslavou Mezinárodního dne žen a použitým na odměny pro učitele odcházejí do důchodu, neboť tyto výdaje měly být správně hrazeny z řádného rozpočtu nebo z prostředků ROH. Pokud však jde o ostatní výdaje vytvořeného fondu, nepovažuje okresní soud za neoprávněnou výhodu, to, co za peníze bylo získáno, neboť vesměs šlo o výdaje, které byly vynaloženy kvůli uspišení dokončovacích prací an generální opravě školy, popř. ke zlepšení vyúčtovacího procesu. Tímto způsobem totiž byly získány věci, které by škola stejně musela získat z řádného rozpočtu. Za neoprávněnou výhodu okresní soud nepovažuje ani výdaje v částce 16 750,- Kčs spojené s nákupem darů pro pracovníky patronátního závodu, neboť v tomto případě šlo vyjádření uznání nevšední práce, kterou patronátní závod vykonal ve prospěch obou škol.

Při právním posouzení takto zjištěného skutkového stavu dospěl okresní soud k závěru, že skutek obviněných není trestným činem, a proto je obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil.

Usnesením krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. listopadu 1973 sp. zn. 12 To 382/73 bylo

odvolání okresního prokurátora proti uvedenému rozsudku okresního soudu v Jablonci nad Nisou podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Krajský soud v Ústí nad Labem se ztotožnil se skutkovým zjištěním rozsudku okresního soudu. Považoval dále za správný závěr okresního soudu, že z hlediska trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák. nelze uvažovat o částce 5849,70 Kčs, kterou obžalovaní získali tím, že od žáků vybírali za filmová představení víc, než stálo vstupné. V tomto směru se krajský soud rovněž ztotožnil s názorem okresního soudu, že peníze v částce 5849,70 Kčs neopustily sféru osobního vlastnictví, a proto nemůže jimi být vytvořen finanční fond ve smyslu § 127 odst. 1 tr. zák. Naproti tomu však krajský soud dospěl k závěru, že celá zbývající částka 79 816,- Kčs spadá do rezervního fondu, s nímž obvinění nakládali. Platí to zejména i ohledně peněz za práce žáků při zemědělských brigádách i ohledně peněz za sběr léčivých bylin. Krajský soud tu vyslovil názor, že obvinění částky za brigády a sběr, které byly příslušnými organizacemi zasílány pro žáky správě školy, přejímali jako odpovědní hospodářští pracovníci škody. a pokud je žákům nevyplatili, neopustili tyto finanční prostředky sféru socialistického vlastnictví. Také ohledně použití tzv. rezervního fondu považoval krajský soud skutková zjištění rozsudku okresního soudu za správná a dospěl k stejnému závěru jako okresní soud, že nákup věcných darů pro patronátní závod a drobné úplatky při zajišťování generální opravy školy v celkové částce 16 750,- Kčs nelze považovat za neoprávněné nakládání s vytvořeným rezervním fondem z toho důvodu, že ze strany patronátního závodu nešlo o normální plnění závazků z patronátní smlouvy, nýbrž „ve značné míře“ nad její rámce, takže pokud se obvinění za této situace odhodlali použít rezervní fond ke krytí nákladů spojených s nákupem věcných darů nebo i poskytnutím menších finančních odměn, nelze po subjektivní stránce vyvozovat, že porušili svoje povinnosti závažným způsobem, zejména když svoje jednání činili v představě, že urychlí generální opravu školy a zjistí i ostatní naléhavé potřeby škol. Ohledně nákupu různých potřeb pro školu i nákup kalendářů a diářů pro všechny pracovníky školy měl krajský soud za to, že vynaložení finančních prostředků v těchto směrech bylo účelné a potřebné, nebyla tím ani opatřena pro školu nebo pracovníky školy nějaká neoprávněná výhoda a obvinění si ani neuvědomovali, že tím porušují závažným způsobem svoje povinnosti. Stejně se to má podle názoru krajského soudu i s úhradou odměn za mimořádné práce při úklidu škody a při odměně za práce topiče. Krajský soud nakonec převzal závěr rozsudku okresního soudu, že obvinění ve svém jednání byli vedeni představou, že neopatrují škole nějakou neoprávněnou výhod, zejména když použité prostředky ať přímo nebo nepřímo sloužily ve prospěch žáků. Ohledně částky 5849,70 Kčs získané zvýšením vstupného na filmová představení krajský soud vyslovil názor, že jednání obviněných nezakládá ani skutkovou podstatu podvodu, neboť obvinění při svém počínání nechtěli ani sebe ani nikoho jiného obohatit.

Proti tomuto usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem podal ministr spravedlnosti ČSR ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. v neprospěch všech tří obviněných stížnost pro porušení zákona a navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR po vyslovení porušení zákona napadené usnesení, jakož i rozsudek okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 26. 6. 1973 sp. zn. 4 T 88/73 zrušil a ve věci dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Stížnost pro porušení zákona poukázala především na to, že oba soudy nesprávně zhodnotily skutečnost významné pro závěr o naplnění znaků trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 tr. zák. Podle stížnosti oba soudy sice správně shledaly, že obvinění se dopustili zjištěného jednání v postavení odpovědných hospodářských pracovníků, protože ve funkcích ředitelů škol, popř. zástupce ředitele školy plnili úkoly v hospodářské oblasti a disponovali s hospodářskými hodnotami, avšak pochybili při hodnocení jednání obviněných v tom, že se soustředily jen na to, k jakým účelům obvinění vynaložili finanční prostředky a nehodnotily toto jednání již ve vztahu k neoprávněnému vytváření finančních fondů, přičemž bylo třeba přihlídnout k tomu, že výdaje spojené s činností a provozem škol je možno hradit z rozpočtu prostředků národního výboru a že školy mohou získat mimořádné prostředky pouze provozováním

vedlejší hospodářské činnosti a volným prodejem výrobků zhotovených ve školních dílnách, popř. vyrobených na školních pozemcích. Jiné legální zdroje k získání mimořádných finančních prostředků školy neměly. Z toho stížnost dovozuje, že soudy měly vzít v úvahu, že tvorba tzv. černých fondů na posuzovaném úseku vede k porušování a obcházení pravidel hospodaření s rozpočtovými prostředky a umožňuje různé nelegální manipulace s finančními prostředky z majetku v socialistickém vlastnictví, takže obvinění pokud opatrovali nelegální finanční prostředky do tzv. rezervního fondu, dopustili se jednání, které naplňuje znaky trestného činu.

Dále stížnost pro porušení zákona vytkla, že oba soudy též správně nehodnotily skutečnosti významné pro naplnění znaku „neoprávněné výhody“ ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák., zejména v tom směru nepřihlédly ke zjištění, že obvinění získali tvorbou rezervního fondu pro obě školy nelegální finanční částky, které použili k jiným účelům, než pro které byly určeny; šlo tedy o jednání, které bylo fakticky zpronevěrou těchto prostředků a tato jednání ve svých důsledcích vedla k nedůvodnému a neoprávněnému zvýhodňování škol, popřípadě jejich pracovníků a vytvářelo ve srovnání s jinými školami příznivější podmínky v materiálním zabezpečení škol z hlediska výchovného i vyučovacího procesu a také v materiálním zabezpečení potřeb pracovníků těchto škol. Kromě toho zjištěný postup vedl k vynakládání peněz shromážděných v rezervním fondu na výdaje, které by školy jinak nemohly činit.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a zjistil, že zákon byl porušen.

Stížnosti pro porušení zákona je třeba přisvědčit v tom směru, že soudy nevěnovaly náležitou pozornost právnímu posouzení skutkového stavu, který byl již okresním soudem an podkladě odpovědně provedeného dokazování správně zjištěn.

Trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. se dopouští odpovědný hospodářský pracovník, který při hospodaření s finančními nebo hmotnými prostředky státní, družstevní nebo jiné socialistické organizace v úmyslu zajistit takové organizace nebo její složce neoprávněné výhody poruší závažným způsobem svou povinnost, zejména tím, že ve větším rozsahu neoprávněně vytváří nebo používá finanční fondy nebo rezervy anebo neoprávněně nakládá s hmotnými prostředky.

Z uvedené skutkové podstaty trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák. vyplývá, že subjektem tohoto trestného činu může být jen odpovědný hospodářský pracovník, jímž je třeba rozumět každého pracovníka, který v rámci svého zaměstnání, povolání nebo funkce odpovídá za splnění, byť i dílčích hospodářských úkolů socialistické organizace nebo její složky. Odpovědným hospodářským pracovníkem může být i pracovník státu a státní správy, pokud plní úkoly v hospodářské oblasti anebo disponuje s hospodářskými hodnotami. Tohoto trestného činu se však může dopustit odpovědný hospodářský pracovník jen v souvislosti s hospodařením s finančními nebo hmotnými prostředky socialistické organizace. Podle těchto hledisek v rozsudku okresního soudu je správně zjištěno, že všichni tři obvinění byli v době, kdy se dopustili posuzovaného jednání, odpovědnými hospodářskými pracovníky. Vyplývá to z pracovního řádu pro učitele a ostatní pracovníky škol a výchovných zařízení spravovaných národními výbory a pro pracovníky jídelen při těchto zařízeních, publikovaného pod č. j. 37102/67 – VI/3 Věstníku ministerstva školství, sešit 1, ročník XXIV. Podle článku 38 odst. B tohoto pracovního řádu ředitel dbá o to, aby finanční prostředky určené na udržování budovy a jejího zařízení a na provoz zařízení byly řádně rozpočtovány a aby jich bylo účelně a hospodárně využito. V čl. 42 pracovního řádu se dále uvádí, že zástupce ředitele školy řídí hospodářské záležitosti školy.

Podle dalšího zjištění okresního soudu obvinění jako odpovědní hospodářští pracovníci při hospodaření s finančními prostředky, které jim byly v rámci rozpočtu národního výboru svěřeny,

neoprávněně vytvořili finanční fondy v celkové částce 85 905,70 Kčs. Přitom okresní soud vyslovil názor, že zdrojem neoprávněného vytváření finančního fondu ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák. mohou být jen prostředky, které jsou v osobním vlastnictví. S tímto názorem, který převzal i krajský soud, však nelze souhlasit.

Trestná činnost podle § 127 odst. 1 tr. zák. spočívá v tom, že odpovědný hospodářský pracovník, v úmyslu zajisti neoprávněné výhody socialistické organizaci, poruší závažným způsobem svou povinnost při hospodaření s finančními a hmotnými prostředky. Jako příklady tohoto závažného porušení povinností uvádí zákon neoprávněné vytváření nebo používání finančních fondů nebo rezerv anebo neoprávněné nakládání s hmotnými prostředky, pokud se tak stalo ve větším rozsahu. Při neoprávněném vytváření finančních fondů je nerozhodné, na úkor kterého subjektu se tak děje a která sféra vlastnictví je tím dotčena. Zpravidla tu půjde o nelegální získání finančních prostředků způsobem, který by jinak naplnil znaky jiného trestného činu, např. poškozováním spotřebitelů, přefakturacemi apod. Proto i nelegální získání finančních prostředků z majetku v osobním vlastnictví, pokud k tomu dochází v rámci hospodaření s finančními a hmotnými prostředky organizace, je třeba považovat za neoprávněné vytváření finančních fondů ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák.

Z tohoto hlediska proto okresní soud pochybil, když do fondu nelegálně vytvořeného obviněnými nezahrnul peníze, které patřily žákům za brigády a sběr léčivých bylin, a dále i peníze které obvinění získali předražováním vstupného do biografu. Krajský soud sice toto pochybení napravil, pokud jde o peníze za brigády a sběr léčivých bylin, avšak pokud jde o peníze získané předražováním vstupného, převzal názor, že tyto finanční prostředky neopustily sféru osobního vlastnictví a že proto jimi nemohl být vytvořen finanční fond ve smyslu § 127 odst. 1 tr. zák. K tomuto názoru je třeba uvést, že i tyto peníze tím, že obvinění je od žáků vybrali a převedli do jimi vytvořeného tzv. rezervního fondu školy, z něhož hradili výdaje, které nemohly být kryty z prostředků, s nimiž hospodařili legálně, vyšly ze sféry osobního vlastnictví a staly se součástí finančního fondu neoprávněně vytvořeného obviněnými. Obvinění v tomto směru také doznali, že vstupné do biografu placené žáky záměrně zvyšovali proto, aby získali peníze, které jim umožnily hradit v rámci potřeb školy náklady, které nebyly kryty normálními příjmy školy. Proto i částka 5849,70 Kčs získaná z přebytků na vstupném měla být uvažována jako část nelegálních finančních fondů vytvořených obviněnými.

Okresní soud při právním posuzování zjištěného jednání obviněných z hlediska ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák. opomenul hodnotit skutečnost, že obvinění při hospodaření s finančními prostředky jimi řízených škol porušili svou povinnost tím, že neoprávněně vytvořili finanční fond v celkové částce 85 905,70 korun. Ve svém rozsudku se okresní soud zabýval jen hodnocením toho, jak obvinění s tímto fondem naložili.

Trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. je spáchán již tím, že odpovědný hospodářský pracovník poruší své povinnosti způsobem uvedeným v tomto ustanovení v úmyslu zajistit socialistické organizaci nebo její složce neoprávněné výhody. Vzhledem k tomu, že nelegální vytváření finančních fondů ve větším rozsahu, jako tomu bylo v posuzovaném případě, neboť fondy, vytvořené obviněnými přesáhly částku 5000,- Kčs, je neoprávněnou výhodou, a obvinění také doznali, že neoprávněné tzv. rezervní fondy vytvořili proto, aby získali pro školy peníze, z nichž by mohli ve prospěch jimi řízených škol hradit výlohy, které nemohli zaplatit z prostředků, s nimiž normálně hospodařili, dopustili se obvinění trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák. již tím, že za uvedených okolností vytvořili nelegální finanční fondy, a to bez ohledu na to, jakým způsobem naložili s penězi z těchto finančního fondů. To, jak obvinění s nelegálně vytvořenými finančními fondy naložili, může být předmětem dalšího posuzování jednání obviněných z hlediska skutkové podstaty trestného činu podle § 127 odst. 1, popř. odst. 2 tr. zák. Okresní soud tedy nepostupoval správně, když otázku viny neřešil již s ohledem na to, že obvinění porušili své povinnosti neoprávněným vytvořením finančních fondů.

Pokud jde o nakládání s finančními prostředky z neoprávněně vytvořených fondů, okresní soud rozdělil výdaje do tří skupin. Do první skupiny zahrnul výdaje na nákup diářů, kalendářů a poznámkových bloků pro učitele a ostatní zaměstnance škol, dále výdaje spojené s oslavou Mezinárodního dne žen a použité na odměny pro učitele odcházející do důchodu. Ohledně těchto výdajů okresní soud uvádí, že je nutno proti nim vznést výhrady, neboť měly být správně uhrazeny z řádného rozpočtu nebo z prostředků odborové organizace. Do druhé skupiny zařadil okresní soud výdaje spojené uspišením dokončovacích prací na generální opravě školy, popř. ke zlepšení vyučovacího procesu. O těchto výdajích rozsudek okresního soudu uvádí, že vzhledem k získané protihodnotě tu nešlo o neoprávněnou výhodu, neboť za vynaložené peníze byly získány věci, které by škola stejně musela získat z řádného rozpočtu. V třetí skupině pak jsou zařazeny výdaje v částce 16 750,- Kčs spojené s nákupem darů pro pracovníky patronátního závodu. Ani v tomto případě nešlo podle odůvodnění rozsudku okresního soudu o neoprávněnou výhodu pro školy vzhledem k práci, kterou pracovníci patronátního závodu vykonali ve prospěch obou škol. Krajský soud při hodnocení způsobu, jakým byly finanční fondy použity, dospěl k závěru, že všechny výdaje, tedy i výdaje spojené s nákupem věcí pro učitele a ostatní pracovníky škol, byly učiněny v zájmu škol, popřípadě šlo o vydání účelná a potřebná, takže výhody, které školy z neoprávněných finančních fondů získaly, nebyly neoprávněnými ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák.

Při tomto hodnocení způsobů použití nelegálně vytvořených finančních fondů obviněnými oba soudy nesprávně vyložily zákon v ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák., pokud jde o pojem „neoprávněné výhody“. Pojem „neoprávněné výhody“ je třeba v souladu se smyslem zákona vyložit tak, že neoprávněnými výhodami jsou takové výhody, kterých by socialistická organizace nedosáhla při zachování hospodářské kázně. Za takové neoprávněné výhody je ve vztahu ke zjištěnému jednání obviněných nutno považovat již samotné používání finančních prostředků k účelu, pro které nebyl v rámci hospodaření škol určen. Platí to zejména o použití peněz z vytvořeného finančního fondu na nákup darů pro pracovníky patronátního závodu, kteří podle znění patronátní smlouvy neměli na takové dary nárok, dále sem patří i úplatky poskytované obviněnými z těchto peněz pracovníkům dodavatelských organizací v souvislosti se zajišťováním generální opravy školy, dále na nákup různých potřeb a pomůcek pro školy, které obvinění nakupovali nad rámec rozpočtu, nákup kalendářů a diářů pro učitele a další pracovníky škol, kterým jak je zřejmé za zprávy ministerstva školství ČSR z 22. prosince 1972, tyto pomůcky nemohly být z rozpočtových prostředků poskytnuty. Pokud v této souvislosti soudy při posuzování jednání obviněných z hlediska skutkové podstaty trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák. poukazovaly na to, že vynakládání prostředků uvedenými způsoby bylo ku prospěchu škol a že ani proto nemohlo jít o zajištění neoprávněných výhod, je třeba uvést, že skutková podstata trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák. předpokládá takové jednání, jehož cílem je zajistit organizaci výhody, přičemž rozhodujícím je jen to, aby šlo o výhody neoprávněné ve výše uvedeném smyslu. Proto okolnost, že použití peněžních prostředků bylo ku prospěchu škol, případně bylo účelné a potřebné, nevylučuje naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák.; může však mít význam při určení stupně nebezpečnosti trestného činu pro společnost.

Pokud okresní soud zjistil, že obvinění z tzv. rezervního fondu použili ročně kolem 3000,- Kčs na nákup různých pozorností, které předávali různým hospodářským pracovníkům dodavatelských podniků s cílem uspišit dokončení generální opravy, měl okresní soud uvážit, zda obvinění tímto skutkem nenaplnili v jednočinném souběhu s trestným činem podle § 127 odst. 1 též znaky trestného činu podplácení podle § 161 tr. zák.

Ze skutkového stavu zjištěného okresním soudem vyplývá, že z prostředků vytvořeného finančního fondu obvinění zaplatili uklízečkám za úklid učeben po skončení adaptačních prací částku 1600,- Kčs a topiči 400,- Kčs na vyrovnání jeho platu. Krajský soud v odůvodnění svého rozsudku uvádí, že pracovníkům patronátního závodu byly z vytvořeného rezervního fondu nakupovány dary v

souvislosti s pracemi na generální opravě školy, které prováděli nad rámec patronátní smlouvy. V těchto případech vzhledem k tomu, že šlo o odměny za práce vykonané ve prospěch škol, bylo třeba při posuzování jednání obviněných přihlídnout k ustanovení § 127 odst. 2 tr. zák. Za předpokladu, že by po upřesnění skutkového stavu věci bylo zjištěno, že obvinění uvedeným pracovníkům školy a patronátního závodu poskytli v úmyslu zajisti plnění úkolů školy neoprávněné nebo nepřiměřené výhody, bylo by za další podmínky, že škoda způsobená v tomto případě porušením hospodářské kázně převyšuje 5000,- Kčs a že zejména vzhledem k nápadnému nepoměru poskytnutých výhod k hodnotě vykonaných prací, nejde o čin přísněji trestný, uvažovat o tom, zda obvinění svým jednáním nenaplnili též znaky skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 2 tr. zák. Okresní soud při právním posouzení jednání obviněných neuvažoval o tom, zda ohledně uvedených odměn za práci nepřichází v úvahu posoudit jednání obviněných jako trestný čin podle § 127 odst. 2 tr. zák., který je samostatným trestným činem a v tomto případě je možný jeho jednočinný souběh s trestným činem podle § 127 odst. 1 tr. zák.